

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie L. K., wobec której umorzono postępowanie o czyn z art. 231 § 1 i 2 k.k.
i inne,
wniosku obrońcy – adwokat B. C. – o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego od
rozpoznania kasacji w sprawie o sygn. akt II KK 209/23, wniesionej przez
pełnomocnika Stowarzyszenie,
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 września 2022 r., sygn. akt IX
Ka 815/22, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w
Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt III K 555/20,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**I. wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego i
Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania kasacji w sprawie L. K. ,
o sygnaturze akt II KK 209/23;**

**II. pozostawić wniosek o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty
Bednarek bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 12 maja 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja
pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego - Stowarzyszenia od wyroku Sądu
Okręgowego w Warszawie z dnia 26 września 2022 r., IX Ka 815/22, zmieniającego

wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt III K 555/20.

W wyniku losowania w dniu 16 maja 2023 r. do rozpoznania tej sprawy została wyznaczona SSN Małgorzata Bednarek. Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 5 grudnia 2023 r. wyznaczono skład orzekający w niniejszej sprawie w składzie: Igor Zgoliński (przewodniczący), Małgorzata Bednarek (sprawozdawca) i Ryszard Witkowski. W dniu 6 marca 2024 r. Sąd Najwyższy uwzględniając wniosek pełnomocnika oskarżyciela, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. wyłączył sędzię Sądu Najwyższego Małgorzatę Bednarek od udziału w niniejszej sprawie.

W dniu 4 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy L. K. , adwokat B. C. , o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego, Ryszarda Witkowskiego i Małgorzata Bednarek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 47 KPP i art. 19 ust. 1 TSUE, od rozpoznania niniejszej sprawy z uwagi na wątpliwości co do ich bezstronności. W przypadku sędziów Ryszarda Witkowskiego i Małgorzaty Bednarek wątpliwości te wynikają już z faktu uzyskania statusu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej, a więc w organie, który nie był uznawany przez TSUE i ETPCz za sąd w rozumieniu przepisów konwencyjnych. Nadto, zarówno w przypadku tych sędziów, jak i sędziego I. Z. , standard instytucjonalnej bezstronności został podważony już w samym następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. W piśmie tym obrońca podniosła obszernie argumenty związane z wadliwym trybem powołania na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego, w tym dotyczące orzekania w Izbie Dyscyplinarnej SN oraz wpływu tych okoliczności na kwestię należytej obsady sądu. Powołując się na motywy zawarte w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, w konkluzji obrońca wskazała, że w/w sędziowie Sądu Najwyższego nie spełniają wymogu instytucjonalnej bezstronności w rozumieniu wskazanych tam argumentów, która to okoliczność wywołuje

uzasadnioną wątpliwość także co do bezstronności sędziów przy rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W części dotyczącej żądania wyłączenia sędziego SN Małgorzaty Bednarek wniosek należało pozostawić bez rozpoznania, gdyż stał się bezprzedmiotowy wobec wyłączenia sędzi w/w postanowieniem z dnia 6 marca 2024 r.

Natomiast wniosek obrońcy zasługiwał na uwzględnienie, o ile dotyczył sędziów Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego i Ryszarda Witkowskiego. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał w swoim orzecznictwie, że oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Przy spolaryzowaniu nastrojów społecznych, a w szczególności w środowisku sędziowskim, brak jest w tej sytuacji możliwości obiektywnego przekonania przeciętnej rozsądnej osoby, że zaistniałe okoliczności nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie spraw (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21, OSNK 2022, z. 2, poz. 6; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 lipca 2023 r., II KK 82/23, LEX nr 3589744; z dnia 13 września 2023 r., I KK 210/23, LEX nr 3608721*).

Wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; 13 października 2021 r., II KO 30/21, LEX nr 3520480*).

W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego sędziów Igora Zgolińskiego i Ryszarda Witkowskiego, które mogą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby zasiadali w składzie rozstrzygającym niniejszą sprawę. Zarówno pan Igor Zgoliński jak i pan Ryszard Witkowski na urząd sędziego Sądu Najwyższego zostali powołani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym według przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Już sam udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami w/w ustawy prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zależność tego organu od władzy wykonawczej i brak reprezentacji środowiska sędziowskiego (*por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*). Skutek taki wynika z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny

standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (*por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7*).

Te uwagi w sposób szczególny odnoszą się do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w której sędzia R. W. orzekał do momentu likwidacji tej Izby w lipcu 2022 r. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, toteż uznał on, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (*por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Uwzględniając powyższe argumenty Sąd Najwyższy stwierdza, że rozpoznanie przez sędziów Igora Zgolińskiego i Ryszarda Witkowskiego kasacji w przedmiotowej sprawie mogłoby wywołać u stron oraz w opinii publicznej przekonanie o braku instytucjonalnej bezstronności sądu. W interesie systemu wymiaru sprawiedliwości jest nie tylko troska o rzeczywistą bezstronność sędziego, ale także zapobieganie powstaniu negatywnego odbioru społecznego w tym przedmiocie. Taka potrzeba zachodzi w badanej sprawie.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[ms]

